

Historie technické normalizace po roce 1949

History of Technical Normalization after 1949

ABSTRAKT: Příspěvek navazuje na předchozí příspěvek z č. 1/2015¹⁾ a zabývá se vývojem technické normalizace po roce 1949. Kromě historických údajů se článek zabývá také základními pojmy a právními předpisy souvisejícími s technickou normalizací a také stavebními řády (zákony) na území Československé a České republiky po roce 1949. Součástí hlavní části je také podkapitola věnující se problematice závaznosti technických norem v daných obdobích (1949–1992 a 1993–2015). Další část článku se zabývá problematikou Eurokódů jakožto jediných platných evropských norem, zabývajících se navrhováním stavebních konstrukcí, které platí i na území České republiky. Tato kapitola je rozdělena na několik částí, jako jsou např. základní informace, data o schvalování, účel Eurokódů, obsah technické normy, historický vývoj, postup zavádění a další rozvoj Eurokódů.

KLÍČOVÁ SLOVA: technická normalizace, normy, zákony, vyhlášky, historie, Eurokódy

ABSTRACT: Contribution builds on a previous post from no. 1/2015¹⁾ and is engaged in the development of technical standards since 1949. In addition to historical data, the article also deals with the basic concepts and legislation relating to technical standardization and building regulations (laws) on the territory of the Czechoslovak and Czech Republic after 1949. The main part of the subchapter is also devoted to the issue of the binding nature of technical standards in the respective periods (1949–1992 and 1993–2015). Another part of the article deals with the issue of Eurocodes as the only valid European standards, dealing with designing building structures, which applies to the Czech Republic. This chapter is divided into several parts, such as. Basic information, data on the approval, the purpose of the Eurocodes, the content of the technical standards, the history, process implementation and further development of the Eurocodes.

KEYWORDS: technical standardization, norms, laws, regulations, history, Eurocodes

1. ÚVOD

Tento příspěvek, který pojednává o technické normalizaci a stavebních řádech v období let 1949–1992 a 1993–2015, navazuje na článek, který vyšel v předchozím čísle časopisu Soudní inženýrství pod názvem Historie technické normalizace, jehož je také pokračováním. Kromě technické normalizace a stavebních řádů se zabývá také problematikou Eurokódů, jakožto jediných platných evropských norem týkajících se navrhováním stavebních konstrukcí, které platí i na území České republiky.

2. VYBRANÉ POJMY Z OBLASTI TECHNICKÉ NORMALIZACE

2.1 Terminologie z období 1949–1992

V souvislosti s politickými změnami po roce 1948 dochází v oblasti technické normalizace k výrazným změnám, jako např. definování

pojmu normalizace v legislativních předpisech. Jedna z prvních definic technické normalizace se nachází ve vládním nařízení č. 45/1951 Sb. ze dne 22. 5. 1951 o technické normalizaci (viz dále citováno – § 1 odst. 1 a 2).

Technická normalizace – „Technická normalizace vytváří technické normy, které jednotně určují zejména tvary, rozměry, druhy, jakost, třídění, provedení, bezpečnost, zkoušení a označování výrobků, názvy technické dodací a přejímací podmínky pro materiál, výrobky, zařízení, plodiny, jakož i práce a služby technického rázu. Tato činnost se děje plánovitě tak, aby vytvořené normy přispívaly ke zvyšování produktivity práce, jakosti, hospodárnosti a bezpečnosti veškeré hospodářské činnosti, a zajišťovaly rozvoj styků se zeměmi s plánovaným hospodářstvím, především se Svazem sovětských socialistických republik“ [1].

V pozdějším období byly definice technické normalizace i pojem technická norma uvedeny přímo v zákoně č. 35/1957 Sb., účinném od 15. 8. 1957 do 30. 6. 1964, zákon o technické normalizaci (viz dále citováno – § 1 a § 2 odst. 1, 2, 3).

Technická normalizace – „Technickou normalizací je zjišťování a stanovení co možná nejmenšího počtu technických řešení opakovaného případu, která jsou za daných předpokladů pro

¹⁾ Urbánek Z., Historie technické normalizace. In: Soudní inženýrství 1/2015, str. 41–52.

Dodáno autorem do redakce 7. 10. 2015. • Recenzní řízení od 7. 10. do 23. 11. 2015

Ing. Zdeněk Urbánek, Vysoké učení technické v Brně, Ústav soudního inženýrství, Purkyňova 464/118, 612 00 Brno, e-mail: urbanek.z@seznam.cz

národní hospodářství ze všech možných nebo užívaných řešení nejvýhodnější, a to zejména s hlediska hospodárnosti, jakosti a bezpečnosti“ [2].

Technická norma:

„(1) Výsledek zjišťování a stanovení technických řešení podle § 1, vyhlášený podle tohoto zákona, jsou technické normy.

(2) Technické normy jsou státní, úsekové a podnikové normy, jakož i technické podmínky. Technickými normami jsou i další druhy norem, které Státní úřad pro vynálezy a normalisaci (dále jen Úřad) po dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány vyhlásí za technické normy podle tohoto zákona.

(3) Technické normy platí pro každého, jehož se týkají; státní normy platí v rozsahu celostátním, úsekové v rozsahu působnosti ústředního úřadu, podnikové v rozsahu podniku; technické podmínky platí pro účastníky, kteří je ujednali“ [2].

V letech šedesátých 20. století dochází k zpřesnění definic a k vydání nového zákona. Jedná se o zákon č. 96/1964 Sb., účinný od 5. 6. 1964 do 14. 5. 1991, zákon o technické normalisaci (viz dále citováno – § 1 odst. 1, 2, 3 a § 2 odst. 1, 2, 3). V uvedeném období dochází k definování dalších pojmů a to např. unifikace, typizace, specifikace. Uvedené pojmy jsou definovány ve vyhlášce č. 97/1964 Sb., znění účinné od 1. 7. 1964 do 14. 5. 1991, vyhláška Úřadu pro normalizaci a měření ze dne 10. 6. 1964, kterou se provádí zákon o technické normalizaci:

„Úkol technické normalizace:

(1) Technická normalizace je tvůrčí činnost, kterou se pro opakující se technické úkoly zjišťuje, stanoví a uplatňuje nejvýhodnější řešení, zejména z hlediska hospodárnosti, jakosti a bezpečnosti. Přitom technická normalizace na základě nejnovějších a ověřených výsledků vědy, techniky a praxe určuje, sjednocuje, zjednodušuje nebo zevšeobecňuje zejména:

- počty druhů výrobků a jejich typů,
- hlavní parametry a charakteristické údaje výrobků, jejich částí a sestav zajišťujících jejich vyměnitelnost a spolehlivost v provozu,
- ukazatele jakosti surovin, materiálů a výrobků, jejich mechanické, fyzikální, chemické, biologické a jiné vlastnosti,
- způsoby výpočtů, projektování a konstruování,
- metody zkoušení a prověřování plnění dodávek surovin, materiálů a výrobků,
- technologie a organizaci výroby nebo jiné činnosti, výrobní a pracovní postupy, způsoby montáže, provozu a údržby zařízení, způsoby balení, dopravy, označování a uskladňování,
- opatření pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, pro kulturu pracovního prostředí a pro ochranu věcí,
- znaky, symboly, názvy, měrové jednotky, veličiny apod.

(2) Technická normalizace plní úkoly uvedené v odstavci 1 též v rámci mezinárodních dohod a tak vytváří předpoklady pro účelnou mezinárodní specializaci a koordinaci výroby, pro usnadňování mezinárodního obchodu a pro účelnou vědeckotechnickou spolupráci.

(3) Technická normalizace se uplatňuje prostřednictvím technických norem nebo přímo v technických výrobních a jiných podkladech“ [3].

Technická norma:

„(1) Technické normy jsou výsledek zjišťování nejvýhodnějšího řešení opakujícího se úkolu, zpracovaný, projednaný, schválený a vyhlášený podle tohoto zákona a jeho prováděcích předpisů.

(2) Technické normy jsou státní, oborové a podnikové. Stupeň technické normy se určuje podle důležitosti předmětu, který upravuje, popřípadě podle okruhu jejich uživatelů.

(3) Státní normy schvaluje Úřad pro normalizaci a měření; oborové normy schvalují příslušné ústřední orgány nebo jejich podřízené organizace, které byly pověřeny řízením technické normalizace v určených oborech; podnikové normy schvalují příslušné organizace“ [3].

Po politických změnách v roce 1989 dochází k postupné úpravě i v oblasti technické normalizace a to vydáním zákona č. 142/1991 Sb., ze dne 19. 3. 1991 a ve znění zákona č. 632/1992 Sb., zákon o československých technických normách, který byl účinný do 31. 8. 1997. Uvedený předpis definuje většinu technických norem jako v zásadě dobrovolné dokumenty. Tím skončila platnost oborových norem k 31. 12. 1993 a závaznost československých státních norem o rok později.

Definice technické normy je uvedena v § 1 odst. 1, 2, 3:

„(1) Československé technické normy (dále jen „československé normy“) určují všeobecně technické věci a stanoví požadavky na výrobky a na technické a technicko-organizační činnosti, pokud je to účelné zejména z hlediska jakosti výrobků, ochrany zdraví a života občanů, bezpečnosti práce a technických zařízení, požární ochrany, tvorby a ochrany životního prostředí, ochrany majetku a dalších zájmů a pokud nejsou stanoveny obecně závaznými právními předpisy.

(2) Obsah československé normy nesmí být v rozporu s obecně závaznými právními předpisy.

(3) Československé normy se zpracovávají, projednávají a schvalují podle tohoto zákona; jejich schválení a vydání se oznamuje způsobem stanoveným tímto zákonem“ [5].

2.2 Terminologie z období 1993–2015

„Následující právní úprava technické normalizace byla provedena zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (Změna: 71/2000 Sb., změna: 102/2001 Sb., změna: 205/2002 Sb., změna: 226/2003 Sb. (část), změna: 205/2002 Sb. (část), 226/2003 Sb., 277/2003 Sb., změna: 229/2006 Sb., změna: 186/2006 Sb., změna: 481/2008 Sb., změna: 490/2009 Sb., změna: 155/2010 Sb., změna: 281/2009 Sb., změna: 34/2011 Sb., změna: 100/2013 Sb., změna: 100/2013 Sb. (část), změna: 100/2013 Sb. (část), změna: 64/2014 Sb. Zákon ukončil dosavadní závaznost ČSN či jejich vybraných částí k 31. 12. 1999. ČSN jsou od 1. ledna 2000 platné, avšak jsou obecně nezávazné. Tato právní úprava odpovídá stavu obvyklému v zemích s tržní ekonomikou; závaznost technických norem by byla na překážku technickému pokroku a rozvoji“ [6], [7].

Zákon zavádí pojmy:

„**Technickým předpisem** pro účely tohoto zákona je právní předpis, obsahující technické požadavky na výrobky, popřípadě pravidla pro služby nebo upravující povinnosti při uvádění výrobku na trh, popřípadě do provozu, při jeho používání nebo při poskytování nebo zřizování služby nebo zakazující výrobu, dovoz, prodej či používání určitého výrobku nebo používání, poskytování nebo zřizování služby.

Technickým dokumentem se pro účely plnění informačních povinností podle § 7 rozumí dokument, který obsahuje technické

požadavky na výrobek, a není technickým předpisem ve smyslu odstavce 1 ani technickou normou, a který by mohl vytvořit technickou překážku obchodu.

Česká technická norma je dokument schválený pověřenou právníkou osobou (§ 5 výše uvedeného zákona) pro opakované nebo stálé použití vytvořený podle tohoto zákona a označený písmenným označením ČSN, jehož vydání bylo oznámeno ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (dále jen „Věstník Úřadu“). Česká technická norma není obecně závazná“ [6].

Pojem **normalizace a norma** jsou uvedeny jako terminologické výrazy v normě ČSN EN 45020 (010101) „Normalizace a souvisící činnosti – Všeobecný slovník“ – vydáno duben 1999:

Normalizace – „činnost, kterou se zavádějí ustanovení pro všeobecné a opakované použití, zaměřená na dosažení optimálního stupně uspořádání v dané souvislosti s ohledem na aktuální nebo potenciální problémy. Důležitým přínosem normalizace je zlepšení vhodnosti výrobků, procesů a služeb pro zamýšlené účely, předcházení překážkám obchodu a usnadnění technické spolupráce“ [8].

Norma – „dokument vytvořený na základě konsenzu a schválený uznaným orgánem, poskytující pro všeobecné a opakované používání pravidla, směrnice nebo charakteristiky činnosti nebo jejich výsledků a zaměřený na dosažení optimálního stupně uspořádání v dané souvislosti“ [8].

Technická normalizace – „činnost, kterou se pro opakující technické úkoly zajišťuje, stanoví a uplatňuje nejvýhodnější

technické řešení zejména z hlediska hospodárnosti, kvality a bezpečnosti. Přitom technická normalizace na základě nejnovějších a ověřených výsledků vědy, techniky a praxe určuje, sjednocuje, zjednodušuje nebo zevšeobecňuje zejména např. počty druhů výrobků a jejich typů, hlavní parametry a charakteristické údaje výrobků, jejich částí a sestav, zajišťující v provozu jejich vyměnitelnost a spolehlivost; ukazatele kvality surovin, materiálů a výrobků, jejich mechanické, fyzikální, chemické, biologické a i jiné vlastnosti; způsoby výpočtů, projektování a konstruování atd.“ [9].

3. ROZDĚLENÍ TECHNICKÝCH NOREM

Rozdělení norem podle úrovně, která je ve své podstatě vyjádřením jejich rozšíření a tím také jejich použitelnosti v obchodních vztazích, jsou uvedeny v tab. 1.

4. STAVEBNÍ ZÁKONY PO ROCE 1949

Do roku 1949 platily historické stavební řády [pražský stavební řád (poslední úprava 1886), český stavební řád (1889), brněnský stavební řád (1894), moravský stavební řád (1894), stavební řád pro Slezsko (1883), stavební statuty na Slovensku] tyto stavební řády zrušil až zákon č. 280/1949 Sb., o územním plánování a výstavbě obcí (účinný až do 31. 12. 1958) – jednotný stavební

Tab. 1 Rozdělení norem [10].
Table 1 – Distribution standards [10].

<p>Normy mezinárodní a regionální – „normy označené ISO a vydává je organizace ISO (International Organization for Standardization) a Evropské normy označené EN. Vydává je CEN, tj. Evropský výbor pro normalizaci. ČR je členem CEN. Normy ISO stanovují pro každou oblast průmyslu hlavně zkušební metody, značení a terminologii. Evropské normy, podobně jako normy ISO, stanoví zkušební metody, značení, terminologii a problematiku vlastností výrobků. Vzhledem k tomu, že Česká republika je členem CEN, jsou EN zaváděny do soustavy českých norem ČSN“ [10].</p>
<p>Normy národní – „jedná se o normy jednotlivých států, např. ČSN – česká technická norma (ČR), slovenská norma STN (SR), německá norma DIN (SRN), britská norma BS (Velká Británie), ruská norma GOST (Rusko), rakouská norma ÖNORM (Rakousko). Národní normy řeší celý okruh problematik, které se v technických normách uvádějí. V současné době mají členové CEN povinnost přebírat do soustavy národních norem normy evropské, a tím sjednocovat soustavy technických norem evropských států. Tyto normy jsou pak označovány zkratkami: ČSN EN, DIN EN atd. Dále je uplatňován postup přebírat normy ISO do soustavy EN respektive řešit je společně. Tím dochází ke globálnímu sjednocování technických norem. Tyto normy se pak označují: ČSN EN ISO, DIN EN ISO atd. Tvorba samostatných národních norem bez návaznosti na evropskou nebo mezinárodní normalizaci (tj. nepřebírající EN či EN ISO) tak pozbývá na důležitosti“ [10].</p>
<p>Normy asociací, sdružení – „Jedná se zpravidla o normy, které platí pro danou oblast výrobků a uznávají se i v mezinárodním měřítku. Do této skupiny zařazujeme normativní dokumenty obchodních řetězců a technické normy vojenských sdružení a na ně navazující normy armádní. Např. pro pakt NATO se jedná o normy AQAP, které jsou pro ČR převedeny do ČOS (českých obranných standardů)“ [10].</p>
<p>Normy oborové, odvětvové – „Jsou to normy označované ON a jsou platné pro daný obor. Tyto normy byly specialitou Československa a k 31. 12. 1993 byly zrušeny. V praxi se s nimi můžeme ještě ojediněle setkat a můžeme se i používat. Většinou byly zapracovány do podnikových norem“ [10].</p>
<p>Podnikové normy – „Jedná se o normy, které vypracovaly jednotlivé organizace. Označují se PN. TPD (technické podmínky dodávky), TP, PNs (podniková norma sdružená), dále jsou to různé formy materiálových listů atp. Podnikové normy rozdělujeme do dvou skupin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • normy vnitropodnikové, které jsou záležitostí vnitropodnikové praxe, tj. normy platící v jedné organizaci. Řeší problematiku vstupních kontrol, mezioperačních kontrol, meziproduktů nebo polotovaru. Mohou být považovány za důvěrný dokument organizace, • podnikové normy platné pro více organizací, tj. využívají se pro jednání mezi výrobcí a odběrateli. V podnikových technických normách se řeší problematika jednotlivých výrobků nebo skupin výrobků stejného rázu nebo stejného účelu použití. V podnikových normách mohou být řešeny technické specifikace výrobků, tedy oblast předmětových norem. Méně se už řeší zkušební metody, většinou se jedná o zkušební metody speciálního zaměření nebo omezeného okruhu použití. Také se v podnikových normách můžeme setkat s variantami zkušebních metod ČSN. ČSN EN atd. v případech, kdy organizace nemůže dodržet z rozličných důvodů požadavky dané ČSN nebo ČSN EN“ [10].

předpis pro celé území Československého státu. Uvedený předpis přinesl nový pohled na možnosti záměrného uspořádání zájmového prostoru a založil pojem územní plánování jakožto nástroje pro komplexní řešení území namísto dřívějších partikulárně pojatých urbanistických metod (plány polohy, regulační a zastavovací plány). Také vyšla prováděcí vyhláška ministerstva stavebního průmyslu č. 709/1950 Ú. l. (úřední list), o podrobnějších předpisech pro pozemní stavby, ve které došlo k oddělení technických požadavků ze zákona a k jejich úpravě v prováděcí vyhlášce a dále k podrobnější úpravě stavebního řízení v téže vyhlášce. Uvedená vyhláška definovala náležitosti projektu předkládaného stavebníkem k žádosti o stavební povolení (určovala hlediska pro přezkoumávání projektu stavebním úřadem, podmínky pro spojení stavebního řízení s dalšími řízeními a náležitosti rozhodnutí, jímž se vydává stavební povolení). V této vyhlášce došlo k definování základních pojmů jako je *novostavba, přístavba, nástavba, stavební změna, udržovací práce, stavební pozemek a staveniště* [13].

Následující vývojová etapa se datuje do období druhé poloviny 50. let 20. století, kdy byly novelizovány předpisy územního plánování a stavebního řádu. Po formální stránce došlo k rozdělení zákonné úpravy územního plánování a stavebního řádu a byly postupně vydány tyto základní zákony a jejich prováděcí předpisy. Tyto právní úpravy platily až do roku 1976, v tomto období zákonodárce výrazně upřednostnil společenské zájmy před zájmy soukromými. Nyní budou uvedeny platné zákony a vyhlášky v daném období:

- Zákon č. 84/1958 Sb., o územním plánování,
- Zákon č. 87/1958 Sb., o stavebním řádu,
- Vyhláška č. 144/1959 Ú. l. (úřední list), kterou se provádí zákon o stavebním řádu, ve znění vyhlášky č. 108/1966 Sb., vyhlášky č. 162/1970 Sb. a zákona SNR č. 131/1970 Sb.,
- Vyhláška č. 153/1959 Ú. l., o územním plánování, ve znění zákona SNR č. 131/1970 Sb., vyhlášky č. 162/1970 Sb., vyhlášky č. 130/1971 Sb., zákona ČNR č. 146/1971 Sb. a zákona SNR č. 159/1971 Sb.,
- Zákon č. 84/1970 Sb., o územním plánování, ve znění zákona SNR č. 131/1970 Sb. a zákona ČNR č. 146/1971 Sb. a zákona SNR č. 159/1971 Sb.

Tyto předpisy přinesly ve stavebním řízení dvě změny: namísto tradičního pojmu „stavební povolení“ nové označení „rozhodnutí o přípustnosti stavby“ a v souladu se speciálními předpisy o dokumentaci staveb (období 1950–1958) začaly rozlišovat podmínky stavebního řízení u staveb občanů a staveb organizací. Tento stav trval nadále i za platnosti zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a jeho prováděcích předpisů a skončil až schválením novely stavebního zákona zákonem č. 262/1992 Sb., a vyhlášky č. 378/1992 Sb., která mění a doplňuje vyhlášky č. 85/1976 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení a stavebním řádu, ve znění vyhlášky č. 155/1980 Sb. Tyto předpisy z roku 1958 (zákon) a 1959 (vyhláška) byly poměrně podrobné při stanovení podmínek místního šetření, při úpravě otázek, které stavební úřad přezkoumává ve stavebním řízení, stanovení podmínek ze strany stavebního úřadu a jejich závaznosti a stanovení vztahu připomínek ze strany stavebního úřadu ve směru k orgánu posuzujícímu a schvalujícímu dokumentaci stavby po investorské linii, až po vydání rozhodnutí o přípustnosti stavby. V tomto období

také úplně chyběl předpis pro technické požadavky na stavby. Tento stav trval až do kodexové úpravy z roku 1976, kdy došlo k vydání vyhlášky č. 83/1976 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu, ve znění pozdějších předpisů [13].

Předposlední vývojovou etapou (období 1976 až 2006) představoval zákon ze dne 50/1976 Sb. ze dne 27. 4. 1976 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) s účinností do 31. 12. 2006. Uvedený stavební zákon upravoval jak územní plánování, tak věcně navazující stavební režimy (stavební řád, sankce, vyvlastnění atd.). Celkem byl uvedený zákon novelizován dvacetjednkrát a to převážně po roce 1989 v souvislosti se změnami politickoekonomickými (deetatizace, restituce, privatizace) [13], [23].

Zatím poslední vývojovou etapou bylo schválení zákona č. 183/2006 Sb. ze dne 14. 3. 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších změn zákonů (změna: 68/2007 Sb., změna: 191/2008 Sb., změna: 223/2009 Sb., změna: 345/2009 Sb., změna: 379/2009 Sb., změna: 227/2009 Sb., změna: 424/2010 Sb., změna: 281/2009 Sb., změna: 420/2011 Sb., změna: 142/2012 Sb., 167/2012 Sb., změna: 350/2012 Sb., změna: 257/2013 Sb., změna: 39/2015 Sb.).

4.1 Hlavní novela stavebního zákona

Zákon č. 350/2012 Sb., ze dne 19. září 2012, kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony (zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013). Další změny zákonem č. 257/2013 Sb. s účinností od 1. 1. 2014 a poslední změna zákonem č. 39/2015 Sb. s účinností od 1. 1. 2015.

Právní předpisy v souvislosti s novelou stavebního zákona (prováděcí předpisy):

- Vyhláška č. 498/2006 Sb., o autorizovaných inspektorech,
- Vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb (**Změna: 62/2013 Sb.**),
- Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti (**Změna: 458/2012 Sb.**),
- Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů (**Změna: 431/2012 Sb.**),
- Vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření (**Změna: 63/2013 Sb.**),
- Vyhláška č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu,
- Vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby (**Změna: 20/2012 Sb.**),
- Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb,
- Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), (**Změna: 167/2012 Sb., Změna 405/2012 Sb.**),
- Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, (**Změna: 405/2012 Sb., Změna 178/2014 Sb.**),
- Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů

a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů (*Změna: 350/2012 Sb.*),

- Sdělení č. 287/2004 Sb., kterým se vyhlašuje seznam diplomů, osvědčení a jiných dokladů o formální kvalifikaci architekta udělovaných na území Evropské unie a institucí a orgánů, které je vydávají,
- Zákon č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění (*Změna: 503/2012 Sb., Změna 256/2013 Sb., Změna zákonným opatřením č. 340/2013 Sb., Změna zákonným opatřením č. 344/2013 Sb. – Novela ruší část třicátou sedmou, která již byla zrušena z. o. č. 340/2013 Sb.*),
- Sdělení Ministerstva pro místní rozvoj č. 270/2009 Sb., o schválení Politiky územního rozvoje České republiky 2008 [46].

5. VÝVOJ TECHNICKÉ NORMALIZACE PO ROCE 1945

5.1 Historický vývoj technické normalizace v Československu po roce 1945

5.1.1 Československá technická normalizace v období 1945–1949

Mezinárodní normalizační organizace skončily činnost na začátku 2. světové války, k jejich obnovení došlo až po roce 1945. Z původní organizace ISA (Mezinárodní federace normalizačních organizací) vzniká v roce 1946 společnost ISO – *International Organisation for Standardization*, IEC se přidružilo k ISO jako její elektronická část a vznikla organizace CEE – *International Commission in Rules for the Approval of Electrical Equipment* (původně organizace IFK) [39].

První právoplatné valné shromáždění normalizační společnosti ISO bylo uspořádáno v roce 1947, za sídlo společnosti byla zvolena Ženeva. V technickém výboru (předchůdce dnešního Technického řídicího výboru ISO) poprvé zasedly Belgie, ČSR, Francie, Polsko, Švýcarsko, USA a Spojené království [40].

Došlo k obnovení činnosti společností ESČ i ČSN (obnoveny názvy a zkratky předválečných normalizačních společností). Po roce 1951 došlo ke zrušení spolkového uspořádání normalizace spolu s ESČ a ČSN. Řízení technické normalizace převzal stát prostřednictvím nově založeného Úřadu pro normalizaci.

Dobrovolné normy se změnily ve státní, které byly ze zákona závazné. Zkratka ČSN dostala výklad „československá státní norma“. V roce 1948 proběhla změna číslování norem ČSN z pořadového na třídicí. Nové třídicí číslování bylo založeno na šestimístním kódu, který rozlišoval třídění podle oborů. Nyní si uvedeme právní předpisy související s technickou normalizací v daném období (pro informativní účely je zde uveden i právní předpis, který byl až vydán po roce 1949 a to vládní nařízení č. 45/1951 Sb.):

- Zákon č. 84/1948 Sb., o závaznosti hospodářských a technických norem (84/1948 Sb. Zákon o závaznosti hospodářských a technických norem), umožňoval ústředním orgánům státní správy, aby v Úředním listu a slovenském Úředním věstníku (v úředním listě pro Slovensko, který vychází pod názvem *úradný vestník*) vyhláškou stanovily

závaznost hospodářských nebo technických norem, které vydala Československá společnost normalizační nebo Elektrotechnický svaz československý (schváleno 15. 4. 1948, účinnost od 30. 4. 1948, zrušeno 11. 6. 1951 vládním nařízením č. 45/1951 Sb.),

- Nařízení ministra techniky č. 229/1948 Sb. ze dne 20. září 1948, kterým se prohlašuje závaznost některých norem (schváleno 20. 9. 1948, účinnost od 14. 10. 1948, zrušeno 11. 6. 1951 vládním nařízením č. 45/1951 Sb.),
- Vládní nařízení č. 45/1951 Sb., o technické normalisaci, zavádělo státní, úsekové a podnikové normy. Pokud norma nebyla označena jako směrná, byla závazná. Vydávání norem řídil Úřad pro normalisaci, vydání normy bylo oznamováno v Úředním listu. Nově zavedená zkratka ČSN měla jednoznačně stanovený význam Československá státní norma. (schváleno 22. 5. 1951, účinnost od 11. 6. 1951, zrušeno 15. 8. 1957 zákonem č. 35/1957 Sb., o technické normalisaci).

ZÁVAZNOST NOREM: V tomto časovém období dochází postupnému přechodu k úplné závaznosti a to již po roce 1948 – normy dobrovolné se změnily ve státní a staly se ze zákona závaznými. Následně vládním nařízením č. 45/1951 Sb., o technické normalisaci, došlo k zavádění státních, úsekových a podnikových norem. Pokud norma nebyla označena jako směrná, byla závazná. Vydávání norem řídil Úřad pro normalisaci.

5.1.2 Československá technická normalizace v období 1949–1992

Vývoj do roku 1956

V roce 1951 došlo ke zrušení spolkového uspořádání normalizace spolu s ESČ a ČSN. Na základě toho v roce 1951 se zřizuje *Úřad pro normalizaci* jako samostatný orgán, s úkolem řídit technickou normalizaci v celém rozsahu národního hospodářství. Řízení plně převzal stát. Zákonem bylo sloučena všeobecná a elektrotechnická normalizace a převedena do kompetence *Úřadu pro normalizaci*. Technická normalizace se tak stává centrálně řízenou součástí státem plánovaného hospodářství.

- Vládní nařízení č. 45/1951 Sb., o technické normalisaci (schváleno 22. 5. 1951, účinnost od 11. 6. 1951, zrušeno 15. 8. 1957 zákonem č. 35/1957 Sb.), v tomto vládním nařízení dochází k vytýčení účelu technické normalizace. Dochází k vyhlášení závaznosti norem pro každého, koho se věcně týkají. Tím byla zavedena všeobecná závaznost norem ze zákonného předpisu. Značka ČSN dostává nový obsah – *Československé státní normy*. Vedle toho v tomto právním předpisu existují i tzv. normy směrné, tzn. nezávazné. Dále se zavádějí tyto kategorie technickým norem:
 - státní – návrhy i změny vypracovávají podniky, závody, školy, ústavy nebo úřady apod., určené normalizačním plánem,
 - úsekové,
 - podnikové.

Normy úsekové a podnikové projednávají, schvalují, mění nebo zrušují a výjimky povolují podle směrnic Ústředí ústřední úřady,

generální ředitelé nebo orgány jim obdobné, národní, komunální a jim na roveň postavené podniky, popřípadě jiné orgány spravující národní majetek, lidová družstva a masové a zájmové organizace pracujícího lidu. Normy úsekové nebo podnikové, jakož i jejich změnu nebo zrušení, vyhlásí schvalující orgán vhodným způsobem tak, aby vešly ve známost všech, jichž se týkají [45].

Dobrovolné normy se změnilly ve státní, které byly ze zákona závazné. Jejich novou úlohou bylo při neexistenci tržních principů regulovat jakost výrobků znárodněného průmyslu, později také nahrazovaly právní předpisy v oblasti bezpečnosti práce [45].

V tomto období se projevují snahy o přechod na sovětské státní normy, dokonce v roce 1954 vyšlo usnesení vlády (*k datu zpracování článku se autorovi bohužel nepovedlo zjistit tehdejší číslo daného usnesení vlády*), kdy mělo české národní hospodářství přejít na sovětské normy OST, resp. GOST. Výsledkem těchto snah byla spousta přeložených odlišných sovětských norem, které však byly v Československu prakticky nepoužitelné. Dokonce došlo i k odporu některých strojírenských výrobních podniků, které vyvrcholilo odmítnutím lícovací soustavy OST a proto zůstala zachována mezinárodní soustava ISO [44].

Nejdůležitější fakta z daného období:

- vládní nařízení stanovilo závaznost vyhlášených norem pro každého, jehož se týkají (kromě norem směrných),
- druhy norem (státní, úsekové (resortní), podnikové),
- stanovení zásad plánování normalizačních činností a posláni Úřadu pro normalizaci,
- úřad pro normalizaci – sestavování plánu tvorby norem, projednávání návrhů státních norem až po jejich publikování, metodická činnost, třídění a číslování norem, vydávání směrnic pro veškerou normalizační činnost, působnost dokumentační, poradní i evidenční. Také kontrolní úloha v oblasti zavádění, dodržování, sledování jak se osvědčují – možnost prohlídek, žádání vysvětlení, nahlížení do záznamů a dokladů podnikového účetnictví, technických výkresů, výrobních návodů a předpisů.
- je nutné uvést, že uvedené vládní nařízení č. 45/1951 Sb. nijak nekvalifikovalo technickou normu jako druh předpisu, ani neurčovalo vztah technických norem k jiným předpisům, zvláště právním [45].

Vývoj po roce 1956

V tomto období dochází ke spolupráci normalizačních orgánů socialistických zemí na vzájemné unifikaci národních norem, uvedená spolupráce byla započata v roce 1956 a 1962 – normalizační spolupráce v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci RVHP [39].

I po roce 1948 zůstalo Československo uznávaným členem mezinárodních normalizačních organizací ISO a IEC a pokračovalo v aktivní spolupráci při tvorbě mezinárodních norem. Zástupci Československa několikrát zasedali i v Radě ISO a Akčním výboru IEC. Praha hostila řadu významných akcí, např. v letech 1967 a 1987 generální zasedání IEC, v roce 1988 generální zasedání ISO [47].

V roce 1956 dochází ke sloučení patentové problematiky a normalizace do nové organizace a to *Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci* (SÚVN) s kompetencí působnosti státní správy v oblasti vynálezů, objevů, zlepšovacích námětů a technické normalizace. Vedle tří stupňů technických norem (státní, úsekové

a podnikové) byly postaveny na zákonnou bázi tzv. technické podmínky, které byly využívány jako základ hospodářských smluv mezi jednotlivými podniky. Technické podmínky měly formu i stavbu jako technické normy, avšak normami nikdy nebyly. V tomto období nedochází k žádným změnám v oblasti platnosti a závaznosti technických norem. V zákoně č. 35/1957 Sb., o technické normalisaci se nachází nová definice technické normalizace a technické normy (více uvedeno v kapitole 2.1 *Terminologie z období 1949–1992* tohoto článku):

- Zákon č. 35/1957 Sb., o technické normalisaci (schváleno 5. 7. 1957, účinnost od 15. 8. 1957, zrušeno 1. 7. 1964 zákonem č. 96/1964 Sb.),
- Vládní nařízení č. 46/1957 Sb., o technické normalisaci (schváleno 2. 8. 1957, účinnost od 15. 8. 1957, zrušeno 1. 7. 1964 zákonem č. 96/1964 Sb.),
- Směrnice č. 79/1958 Ú. 1., o vykládání návrhů státních norem a podávání připomínek k těmto návrhům (schváleno 15. 5. 1958, účinnost od 31. 8. 1958, zrušeno 1. 7. 1964 zákonem č. 96/1964 Sb.),
- Vyhláška č. 156/1960 Sb., kterou se vyhláší nový druh technických norem (oborové normy), (schváleno 1. 10. 1960, účinnost od 1. 1. 1961, zrušeno 1. 7. 1964 zákonem č. 96/1964 Sb.).

Technickými normami byly nejen státní, úsekové a podnikové normy, ale i sjednané technické podmínky a další druhy norem, které *Státní úřad pro vynálezy a normalizaci* jako technické normy vyhlásil. Pokud technická norma nebyla označena jako doporučená, byla závazná. V roce 1959 byl zrušen *Státní úřad pro vynálezy a normalizaci* a nově byl zřízen *Státní výbor pro rozvoj techniky*, jehož předseda řídil i nástupce SÚVN. Úřad pro normalizaci byl přejmenován na *Úřad pro normalizaci a měření (ÚNM)* a *Úřad pro patenty a vynálezy*. Tato správní změna se nijak neprojevovala na řízení normalizace a ani v samotné normalizační praxi [39], [45].

V reakci na zavedení oborových gescí a aplikování těchto zásad do oblasti technické normalizace bylo zavedení nového typu technických norem, tzv. oborových norem. „*Schvalováním těchto oborových norem byli pověřeni jen vedoucí organizací, které byly nositeli příslušné gesce a pověření příslušným ministrem, v dohodě s ostatními ministry a předsedou ÚNM, řízením technické normalizace v daném oboru*“. Popsaná úprava pak přešla do novelizovaných právních předpisů o technické normalizaci v roce 1964. **Oborové normy byly plnohodnotné technické normy, které platily jen v určeném oboru národního hospodářství**, jejich předmětem byly suroviny, polotovary, výrobky a jejich části, řešení, výkony a postupy, které se v rámci oboru vyrábějí, zpracovávají nebo používají, nebo podle nichž se v oboru postupuje při výrobě nebo při jiné činnosti a u nichž vzhledem k rozsahu využití a významu výrobku nebo řešení není třeba úpravy státní technickou normou. Dané normy plně platily pro všechny organizace, jejichž projekční, výrobní nebo popř. jiná činnost spadá do určeného oboru, nebo jež jsou pověřeny kontrolou činnosti v oboru (zkušební, kontrolní, inspekční a dozorčí orgány), nebo jejichž činnost souvisí s činností vykonávanou v oboru (odběratelské organizace apod.). Z legislativního hlediska oborové normy nesměly odporovat státním technickým normám nebo jiným právním předpisům [39], [45].

Vývoj po roce 1964 do roku 1989

Důvodem k provedení další právní úpravy normalizace v roce 1964 je to, že předpisům z roku 1957 se vytýkalo, že jsou vhodné pouze pro normalizaci ve strojírenství a hutnictví, což jsou, také odvětví s nejdelší tradicí v oblasti technické normalizace. Dalším důvodem pro úpravy bylo také to, že se technická normalizace omezuje pouze na tvorbu norem a opomíjí fázi realizace výsledků normalizační činnosti. Také dochází k nové definici technické normalizace o uplatňování výsledků normalizační činnosti, a to jak prostřednictvím technických norem, tak přímo technických výrobních nebo jiných podkladů.

S novými předpisy dochází ke zjednodušení soustavy technických norem na **státní normy** (ČSN), **oborové normy** (ON) a **podnikové normy** (PN). Vypadly **úsekové (resortní) normy** a technické podmínky. Úsekové normy byly nejčastěji nahrazeny **normami oborovými** (ON), technické podmínky byly nahrazovány **podnikovými normami** (PN), platnými i mimo rámec podniku. Státní normy schvaloval *Úřad pro normalizaci a měření*, oborové normy příslušný *ústřední orgán státní správy*. Všechny druhy technických norem byly závazné pro organizace vyrábějící příslušné výrobky nebo provádějící příslušnou činnost a též pro pracovníky, pokud s nimi byli seznámeni. Technické normy zákon označuje za právní předpisy konstatováním, že nesmějí být v rozporu s jinými právními předpisy. Technická norma nižšího stupně nesměla být v rozporu s technickou normou vyššího stupně. Výjimku mohl povolit orgán, který normu schválil, nebo jiný orgán v normě uvedený. Státním normám bylo určeno upravovat výrobky, činnosti s ohledem na potřeby centrálně řízeného národního hospodářství. Pro oborové normy platila stejná kritéria jako pro normy národní s tím rozdílem, že oblast jejich aplikace byla omezena na určený obor.

V právní úpravě z roku 1964 se opouští model tzv. doporučených (směrných) norem, z čehož vyplýval stav, kdy všechny normy byly v zásadě závazné. Avšak určitá odchylka od závaznosti byla možná. Tyto odchylky od závazných ustanovení norem a povolování výjimek převzal zákon z roku 1964 a jeho prováděcí vyhláška z dřívějších právních předpisů. Nyní si uvedeme platné právní předpisy v dané době:

- Zákon č. 96/1964 Sb., o technické normalisaci (schváleno 5. 6. 1964, účinnost od 1. 7. 1964, zrušeno 15. 5. 1991 zákonem č. 142/1991 Sb.),
- Vyhláška Úřadu pro normalizaci a měření č. 97/1964 Sb., kterou se provádí zákon o technické normalizaci (schváleno 10. 6. 1964, účinnost od 1. 7. 1964, zrušeno 15. 5. 1991 zákonem č. 142/1991 Sb.).

Další drobné úpravy nastaly v období roku 1968 z důvodu nového uspořádání republiky po federativní stránce. Tyto úpravy byly provedeny zákonem č. 170/1968 Sb. Ustanovením zákona zůstalo řízení technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví v kompetenci federace, ve smyslu do té doby platných právních předpisů. Samotný Úřad byl podřízen *Federálnímu výboru pro technický a investiční rozvoj*. Dále v rámci úprav řízení organizace po roce 1970, tzv. „normalizační období“ došlo ke změně na *Federální úřad pro normalizaci a měření (FÚNM)* – působil až do zániku ČSFR v roce 1992.

Vývoj po roce 1989

Politické změny po roce 1989 samozřejmě ovlivnily i technickou normalizaci v Československu. Končí spolupráce se Stálou komisí pro spolupráci RVHP. Dochází k uzavření asociační dohody nejprve ČSFR a posléze České republiky s EU, to znamenalo obrát v zaměření technické normalizace po roce 1989. Z těchto dohod vyplynuly závazky harmonizovat národní legislativu, normy a technické předpisy s evropskými. Kromě evropských norem *EN*, jejichž přejímání se stalo prioritním úkolem, se zavádějí do soustavy ČSN mezinárodní normy *ISO* a *IEC*. Tvorba ČSN domácího původu se omezuje na nezbytné minimum ve snaze zachovat funkčnost dosavadní soustavy. Kromě evropských norem jsou do české soustavy přejímány i navazující mezinárodní normy. Tvorba národních norem je přitom omezena na nezbytné minimum. Cílem normalizace se stává podpora tržního hospodářství a harmonizace národní legislativy s evropskou, odstraňování technických překážek obchodu. Nová právní úprava normalizace stanovená zákonem č. 142/1991 Sb., o československých technických normách, ve znění zákona č. 632/1992 Sb., definuje technické normy jako v zásadě **dobrovolné dokumenty**. Jedinou výjimkou z dobrovolného charakteru norem jsou ustanovení, jejichž závaznost byla stanovena na základě požadavku orgánu státní správy s pravomocí vydávat v příslušné oblasti obecně závazné předpisy. Ústředním orgánem státní správy v oblasti technických norem byl *Federální úřad pro normalizaci a měření*. Podle novely tohoto zákona pozbyly dnem 31. prosince 1993 platnosti všechny oborové normy (ON) a dnem 31. 12. 1994 pozbyly závaznosti všechny starší ČSN, u kterých nebyla závaznost výslovně uvedena. ČSN se již nenazývají „státní normy“, ale pouze „československé normy“ nebo „československé technické normy“ [9], [40].

5.1.3 Česká technická normalizace v období 1993–2000

Zákon č. 142/1991 Sb., o československých technických normách, ve znění zákona č. 632/1992 Sb., **ukončil platnost oborových norem k datu 31. 12. 1993 a závaznost československých státních norem** (schválených před nabytím účinnosti zákona č. 142/1991 Sb.) k 31. 12. 1994 [9], [40].

Se vznikem České republiky (k datu 1. 1. 1993) došlo i ke změně a rozdělení kompetencí včetně organizačního uspořádání národní normalizace. Původní zájem státu a ochranu obecného zájmu v oblasti technické normalizace zabezpečuje Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) prostřednictvím *Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ)*, který je orgánem státní správy. Vlastní činnosti spojené obecně s tvorbou a vydáváním technických norem vykonává *Český normalizační institut* [9], [40].

V polovině devadesátých let 20. století dochází ke zpracování návrhu zákona, který společně řešil problematiku přejímání technických předpisů, postupy posuzování shody, technické normalizace a akreditace. Toto zpracování je samozřejmě ovlivněno také potřebou sblížit českou a evropskou legislativu v oblasti technických předpisů. Z výše uvedených důvodů dochází k vypracování a vydání nového zákona, tj. **zákon č. 22/1997 Sb.**, o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů (schváleno 24. 1. 1997, účinnost od 1. 9. 1997). Tento zákon také stanovil, že technické normy nejsou **samy o sobě právně závazné, jejich závaznost může být stanovena nebo**

vyplýnout z jiného právního aktu (např. právním předpisem). Zákon ukončil dosavadní závaznost ČSN či jejich vybraných částí k 31. 12. 1999. ČSN jsou od 1. ledna 2000 platné, avšak jsou **obecně nezávazné**. Tato právní úprava odpovídá stavu obvyklému v zemích s tržní ekonomikou; závaznost technických norem by byla na překážku technickému pokroku a rozvoji. Ústředním orgánem státní správy je *Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví*. Zákon rovněž zakázal rozmnožování a rozšiřování českých norem nebo jejich částí bez souhlasu vydavatele. Uvedený zákon také umožnil převod členství v mezinárodních a evropských normalizačních organizacích z ÚNMZ na ČSNI (Český normalizační institut). Ten se tak stává na základě rozhodnutí MPO, vydaného podle zmíněného zákona, pověřenou organizací k tvorbě a vydávání norem. Ten tuto činnost vykonával až do konce roku 2008, kdy byl rozhodnutím ministra průmyslu a obchodu zrušen. Od 1. ledna 2009 tak tvorbu a vydávání ČSN zajišťuje *Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví*. V roce 1997 také dochází k udělení plnoprávného členství v evropských normalizačních organizacích CEN a CENELEC (ještě původní organizaci ÚNMZ) [9], [40].

Později také ČSNI uspořádal řadu významných mezinárodních zasedání: rok 1999 – generální zasedání CEN a v roce 2000 – generální zasedání CENELEC. V období 1999–2000 byla Česká republika prostřednictvím Českého normalizačního institutu zastoupena v Radě ISO. V roce 2000 byla uvedena na trh značka shody s českou technickou normou ČSN–TEST [9], [40].

5.1.4 Česká technická normalizace v období 2001–2008

- rok 2001 – konání historicky první ISO Networking konference v Praze,
- rok 2001 – ČNI (Český normalizační institut) obdržel na základě výsledků certifikačního auditu Certifikát potvrzující shodu systému řízení jakosti s požadavky normy ISO 9001:1994, týkající se procesu tvorby norem,
- rok 2002 – Oslava 80. letého výročí založení technické normalizace v Československu,
- rok 2003 – ČNI (Český normalizační institut) obdržel na základě výsledků certifikačního auditu Certifikát potvrzující shodu systému řízení jakosti ČNI s požadavky normy ISO 9001:2000, týkající se poskytování služeb v oblasti technické normalizace,
- rok 2004 – bylo v Praze uspořádáno zasedání Výboru pro spotřebitelskou politiku ISO COPOLCO za účasti prezidenta ISO pana Olivera Smoota,
- rok 2005 – ČNI (Český normalizační institut) změnil svůj logotyp a zkratku ČSNI na ČNI.

5.1.5 Česká technická normalizace od roku 2009

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO) rozhodlo o zrušení své příspěvkové organizace, *Českého normalizačního institutu* (ČNI) k datu 31. 12. 2008. Součástí tohoto rozhodnutí je přijetí takových opatření, aby zabezpečování tvorby a vydávání českých technických norem (ČSN) bylo od 1. 1. 2009 vykonáváno v rámci *Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví* (ÚNMZ). Tvorbu a vydávání ČSN v současné době zajišťuje Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Vydání normy je oznámeno ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci,

metrologii a státní zkušebnictví. Od roku 2008 volně přístupný Seznam platných českých národních norem. Náklady na tvorbu českých technických norem hradí zadavatel [9], [40].

5.2 Shrnutí problematiky závaznosti technických norem

Závaznost norem z historického hlediska prošla složitým vývojem. Od vzniku vydávání norem v období Československé republiky (po roce 1918) se jednalo o normy nezávazné. K prvním činnostem k závaznosti norem došlo za německé okupace mezi lety 1939–1945. Po skončení 2. světové války jsme se na období 3 let vrátili k nezávazným normám, ale po únoru 1948 jsou normy ČSN i ON plně závazné. Po roce 1948 byla technická normalizace plně zestátněna. Tento stav souvisí s přijetím těchto právních předpisů: zákon č. 84/1948 Sb., o závaznosti hospodářských a technických norem; k němu bylo vydáno nařízení vlády č. 45/1951 Sb., o technické normalizaci. Jedná se už o tzv. Československé státní normy a byly vyhlášovány jako závazné.

V pozdějších letech byl vydán zákon č. 96/1964 Sb., o technické normalizaci, který rozlišoval 3 stupně technických norem – normy státní, oborové a podnikové; stanovil obecnou závaznost státních a oborových norem. Podnikové normy byly závazné pro organizaci, která je vydala. Platnost tohoto zákona byla ukončena přijetím zákona č. 142/1991 Sb., o československých technických normách, který ukončil platnost oborových norem k 31. 12. 1993 a zrušil obecnou závaznost státních norem k 31. 12. 1994. Výjimku představovaly normy nebo jejich části, jejichž závaznost byla stanovena na základě požadavku ústředního orgánu státní správy (např. určité pasáže, které se týkaly životního prostředí, ochrany zdraví, majetku a zvířat a bezpečnosti práce. Tyto závazné pasáže musely být v normách vyznačeny). Zároveň byla v normě uvedena organizace, na jejíž příkaz je příslušná část normy závazná.

Následující právní úprava technické normalizace byla provedena zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon ukončil dosavadní závaznost ČSN či jejich vybraných částí (článků) k datu 31. 12. 1999. **ČSN normy jsou od 1. 1. 2000 platné, avšak jsou obecně nezávazné.** Jedná se o stav, který je obvyklý ve většině zemí s tržní ekonomikou. Tento nový stav ovlivnil vydávání prováděcích předpisů k zákonům a to zejména vyhlášky obsahující obecné technické požadavky na výstavbu a to tím, že do těchto vyhlášek se vkládají odvolání na konkrétní normy nebo obecně na normové hodnoty, které jsou pak někdy nesprávně označovány jako „sezávazněné“. Avšak plně platí zákon č. 22/1997 Sb., že české technické normy nejsou obecně závazné. **V právním předpise nebo např. v rozhodnutí správního orgánu může být stanovena povinnost dodržet požadavky nebo hodnoty české technické normy. Tato povinnost však nemá absolutní platnost [7].**

„Obecnou závazností se rozumí povinnost dodržovat ČSN obecně, bez jakéhokoliv omezení, tj. všemi právníckými nebo fyzickými osobami. Povinnost postupovat při určité činnosti v souladu s českými technickými normami však může vzniknout, a to různými způsoby, především pak na základě ustanovení právního předpisu, který stanoví, že ve vztazích upravených tímto právním předpisem je nutno dodržovat české technické normy. Odkazy na technickou normu v právních předpisech mohou mít z hlediska jejich síly formu odkazu výlučného (povinného) nebo indikativního. Výlučný odkaz

určuje shodu s technickou normou, na kterou se odkazuje jako jediný způsob splnění příslušného ustanovení daného právního předpisu. Technická norma tak doplňuje nekompletní právní požadavek, a stává se tak vlastně součástí právního předpisu. Tím vzniká povinnost řídit se ustanoveními příslušné normy pro ty subjekty, kterých se daný právní předpis týká. I když ani v tomto případě většinou nejde o obecnou závaznost, je možno říci, že ve vztahu k plnění požadavků příslušného předpisu se odkazovaná norma nebo její část stává závaznou. V případě indikativního odkazu je shoda s normou jedním z možných způsobů splnění požadavků právního předpisu. Obecný požadavek právního předpisu však může být splněn jiným způsobem. Forma indikativního odkazu je uplatněna v § 4a zákona č. 22/1997 Sb., pokud jde o harmonizované nebo určené normy“ [52].

Některé právní předpisy (např. zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb) obsahují ustanovení o možnosti použít odlišné postupy, než stanoví česká technická norma; musí však být dosaženo minimálně stejného výsledku, kterého by se dosáhlo při postupu podle technické normy a musí být zabezpečeno splnění základních požadavků na stavby. Poměrně obsáhle se tímto problémem zabývá náleží Ústavního soudu k návrhu na zrušení vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 241/2008 Sb. [7].

Z nálezu Ústavního soudu uvádíme:

„Technické normy doplňují nekompletní právní požadavek. Odkazy na technické normy mají za cíl konkretizovat požadavky obsažené v právních normách a chránit tak veřejný zájem a bezpečnost. Účelem splnění detailních právních nároků je především jakost výrobků, ochrana zdraví a života lidí, bezpečnost práce a technických zařízení, požární ochrana, tvorba a ochrana životního prostředí, ochrana majetku a další zájmy. Tyto požadavky často vyplývají z mezinárodních dohod, kterými je Česká republika vázána. V poslední době přicházejí zejména z oblasti Evropské unie.

„Dodržování technických norem je v řadě případů rozhodující podmínkou pro uplatnění na trhu. Na otázku, proč se normy používají, i když nejsou právně závazné, by se dalo odpovědět tím, že jejich používání je výhodné, protože usnadňuje výrobu a výměnu zboží, dorozumívání se mezi výrobcí a odběrateli, vytvářejí důvěru mezi výrobcem a spotřebitelem, přispívají ke snižování výrobních nákladů, odstraňují překážky na trhu atd. To jsou také hlavní důvody pro vznik technických norem na podnikové, národní i mezinárodní úrovni.

Existence technických norem a odkaz na ně v právních předpisech jsou nezbytné pro to, aby právní předpisy České republiky nebyly neúčelně zatěžovány množstvím detailních právních požadavků. Právní předpis nemůže jít do podrobností (způsobů výpočtů různých hodnot apod.) uvedených na mnoha stránkách norem. Právní předpis stanoví pouze základní podmínky s tím, že na příslušné české technické normy odkazuje, čímž informuje osoby způsobilé k navrhování staveb a řešení technických podmínek požární ochrany staveb (autorizovaný inženýr a autorizovaný technik), kde naleznou podrobné řešení dané problematiky.

V ustanovení § 99 zákona o požární ochraně se uvádí, že „autorizovaný inženýr nebo technik, kterému byla udělena

autorizace pro požární bezpečnost staveb (autorizovaná osoba), je při realizaci technických podmínek požární ochrany staveb stanovených prováděcím právním předpisem vydaným podle ustanovení § 24 odst. 3 oprávněn použít postup odlišný od postupu, který stanoví česká technická norma nebo jiný technický dokument upravující podmínky požární ochrany. Při použití takového postupu však musí autorizovaná osoba dosáhnout alespoň stejného výsledku, kterého by dosáhla při postupu podle prováděcího právního předpisu vydaného podle § 24 odst. 3“. Uvedené ustanovení tak bere zřetel na případy, kdy projektant (autorizovaná osoba) vymyslí vhodnější, inovativní, popř. levnější řešení, než jaké stanoví norma“ [7], [53].

Např. v oblasti výstavbového procesu ve stavebnictví bez ohledu na to, zda je odkaz na příslušnou normu ČSN uveden v právním předpise, je vhodné dodržování platných technických norem v zájmu každého účastníka výstavby. Důkazem toho je optimální řešení stavby a splnění základních požadavků na stavbu [7].

6. EUROKÓDY

6.1 Evropská normalizace v souvislosti s Eurokódy

Evropská unie se vyvíjí jako největší jednotné obchodní seskupení ve světě a normy jsou dobrovolné. Tři z pěti nejdůležitějších normalizačních orgánů mají své sídlo právě v Evropské unii. Výrobci se nemusejí řídit harmonizovanými normami, aby splnili směrnice na výrobek; výrobci mají volnost výběru jakéhokoli technického řešení, které splní základní požadavky. Pokud se řídí harmonizovanými normami, platí „předpoklad shody“ se základními požadavky směrnice. Výrobci musí uvádět shodu se směrnicí CE. Podrobné technické specifikace, obsažené v evropských harmonizovaných normách, zpracovávají příslušné evropské normalizační organizace CEN (Evropský výbor pro normalizaci, anglicky: European Committee for Standardization – ECS, francouzsky: Comité Européen de Normalisation – CEN), CENELEC (Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice, francouzsky: Comité Européen de Normalisation Électrotechnique; anglicky: European Committee for Electrotechnical Standardization) a ETSI (ETSI – European Telecommunications Standards Institute – Evropský ústav pro telekomunikační normy ETSI). CEN a CENELEC zahájily svoji činnost již v roce 1961 (CEN byl formálně založen v roce 1975, CENELEC v roce 1973, ETSI v roce 1988). Evropské normalizační organizace CEN, CENELEC a ETSI řídí tvorbu evropských norem, avšak tyto normy nevydávají. Postupují tento úkol svým národním členům, kteří je vydávají jako součást svých národních souborů norem. Dohodnutý a schválený text evropské normy musí být zaveden národními členy do jejich národních norem do šesti měsíců. Česká republika se stala v listopadu 1991 přidruženým členem a v dubnu 1997 plnoprávním členem CEN s hlasovacím právem [54].

Normalizační organizace a technické normy

Světové – mezinárodní:

- ISO – International Standardisation Organisation (Mezinárodní organizace pro normalizaci),

- IEC – International Electrotechnical Commission (Mezinárodní elektrotechnická komise),
- IUT – International Union of Telecommunication (Mezinárodní telekomunikační unie).

Evropské – mezinárodní:

- CEN – European Committee for Standardisation (Evropský výbor pro technickou normalizaci),
- CENELEC – European Committee for Electrotechnical Standardization (Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice),
- ETSI – European Telecommunications Standards Institute (Normalizační organizace v Evropském ústavu pro telekomunikační normy).

Evropské normy jsou založeny na těchto zásadách: transparentnost, otevřenost, konsensus, efektivnost a rozhodování na základě národních zastoupení. Orgány státní správy při řešení veřejných zakázek musí v nabídkových řízeních používat pro technické specifikace odkazy na evropské normy. To zajišťuje, že:

- všichni účastníci nabídkového řízení mají přístup ke stejným informacím,
- jsou dodávány vysoce kvalitní výrobky a služby,
- jsou využívána nákladově nejefektivnější řešení [54].

6.2 Eurokódy

6.2.1 Základní informace o Eurokódech

Eurokódy jsou systémem evropských norem zabývajících se **navrhováním stavebních konstrukcí**. Cílem eurokódů je, aby v celé Evropské unii byly sjednoceny metodické postupy pro navrhování stavebních konstrukcí. Tyto postupy jsou stanoveny v harmonizovaných normativních dokumentech, které jsou označovány pracovním názvem „EUROKÓDY“ (EC). Eurokódy jsou systémem evropských norem zabývajících se navrhováním stavebních konstrukcí. Normy zpracovává Technická komise 250 (TC250) úřadu CEN, což je Evropský výbor pro normalizaci. Eurokódy se zpracovávají primárně pro stavební inženýry a musí být zahrnuty do projekčního procesu, včetně návrhu a výpočtů konstrukcí dle různých aspektů: geotechnika, požární odolnost, situace popisující zemětřesení, provádění stavby, dočasné stavební konstrukce, atp. Uvedené aspekty jsou uvedené v tzv. národních přílohách členských států, tímto důvodem jsou lokální odlišnosti týkající se geografických podmínek, klimatu a tradičních národních zvyklostí při navrhování; výpočty v jednotlivých zemích se mají lišit pouze numerickými hodnotami některých parametrů, jako jsou dílčí součinitele spolehlivosti a charakteristické hodnoty klimatických zatížení. Harmonizované předpisy Evropské unie se však snaží odstranit i tyto rozdíly. Další skupinou, pro které jsou Eurokódy důležité jsou ostatní partneři zúčastnění na procesu výstavby a provozu stavby. Jedním z dalších cílů Eurokódů je snaha garantovat a udržovat jednotnou úroveň bezpečnosti konstrukcí v Evropě. Eurokódy také formují společnou a transparentní základnu konkurenčního prostředí. Navíc, Eurokódy podporují výměnu služeb ve stavebnictví a rozšiřují použití materiálů a stavebních prvků [55], [56].

Eurokódy – CEN/TC 250/SC 1 až 9 jsou souborem 10 evropských norem, přičemž každá z těchto norem se skládá z několika částí (Part 1-1 – Obecná pravidla a pravidla pro pozemní stavby, Part 1-2 – Navrhování na účinky požáru, Part 2 – Mosty, Part 3 – Zvláštní případy):

- EN 1990: Zásady navrhování – DAV*: 2002, česká verze: 2004–2007,
- EN 1991: Zatížení konstrukcí – DAV*: 2002, česká verze: 2004–2008,
- EN 1992: Navrhování betonových konstrukcí – DAV*: 2003, česká verze: 2006–2007,
- EN 1993: Navrhování ocelových konstrukcí – DAV*: 2003, česká verze: 2006–2008,
- EN 1994: Navrhování spřažených ocelobetonových konstrukcí – DAV*: 2003, česká verze: 2006–2007,
- EN 1995: Navrhování dřevěných konstrukcí – DAV*: 2002, česká verze: 2006,
- EN 1996: Navrhování zděných konstrukcí – DAV*: 2003, česká verze: 2006–2007,
- EN 1997: Navrhování geotechnických konstrukcí – DAV*: 2003, česká verze: 2006–2008,
- EN 1998: Navrhování konstrukcí odolných proti zemětřesení – DAV*: 2003, česká verze: 2006–2008,
- EN 1999: Navrhování hliníkových konstrukcí – DAV*: 2003, česká verze: 2009 [55], [56], [57].

*Poznámka: *DAV* (Date of availability – Datum zveřejnění)*

„Účelem Eurokódů je:

- poskytnout obecná návrhová kritéria a metody splňující předepsané základní požadavky i hlediska trvanlivosti a hospodárnosti,
- poskytnout obecné podklady pro jednání týkající se navrhování konstrukcí mezi projektanty, provozovateli, vlastníky, dodavateli a výrobci konstrukčních výrobků,
- umožnit v rámci členských států EU výměnu a spolupráci v oblasti výstavby a obchodování s konstrukčními prvky,
- vytvořit společný základ pro výzkum a vývoj v oblasti stavebnictví,
- umožnit přípravu společných návrhových pomůcek a výpočtových programů“ [58].

V terminologii se užívá pořád název „Eurokód“, i když se dokumenty v dřívější době vydávaly jako tzv. evropské přednormy (ENV – European pre-standard), po jejich zdokonalení se již jednalo o dnešní evropské normy (EN – European standard). Zodpovědnou organizací pro vydávání norem je Evropská normalizační komise (CEN), ve které jsou zastoupeny kromě států EU také státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) a další evropské země. Cílem evropských norem pro navrhování stavebních konstrukcí je harmonizace předpisů, a to ve dvou odlišných úrovních:

- harmonizace předpisů pro navrhování konstrukcí mezi jednotlivými evropskými státy,
- harmonizace předpisů pro navrhování jakýchkoli konstrukcí z různých materiálů [59].

Směrnice rady (česká legislativa: Nařízení vlády č. 163/2002 Sb. ze dne 6. března 2002, kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, ve znění nařízení vlády č. 312/2005 Sb. ze dne 13. července 2005) definují základní požadavky (Essential Requirements) na stavby a stavební výrobky, a to z těchto hledisek:

- mechanická únosnost a stabilita,
- bezpečnost při požáru,
- hygiena, zdravotní nezávadnost prostředí,
- uživatelská bezpečnost,
- ochrana proti hluku,
- úspora energie a ochrana tepla [59].

Navazující „Směrnice pro stavební výrobky“ (Construction Products Directive) definují konkrétní požadavky na stavební výrobky. Ve smyslu Interpretčních dokumentů ID mají být tyto požadavky dále rozpracovány v souboru „Evropských technických specifikací“ (European Technical Specifications), které zahrnují obecně dva druhy dokumentů:

- Evropské harmonizované normy vydávané Evropskou organizací pro normalizaci (CEN/CENELEC) – kategorie A – navrhování a provádění; kategorie B – výrobové normy,
- Evropská technická osvědčení (European Technical Approvals) vydávaná institucemi nominovanými členskými státy EU – směrnice pro evropské technické osvědčení [59].

Interpretační dokument ID 1 „Mechanická odolnost a stabilita“ upřesňuje v technických termínech závazné a rozhodující podmínky pro účely dalšího zpracování jednotlivých Eurokódů. Základní pojetí Eurokódů má přihlížet k těmto dokumentům:

- Obecné principy zajištění kvality konstrukcí (JCSS),
- Obecné zásady navrhování konstrukcí (JCSS),
- ISO 2394 Obecné zásady spolehlivosti konstrukcí [59].

V souladu s ISO 2394 a Směrnicí rady je obecná podmínka mechanické odolnosti a stability v ID 1 formulována obdobně jako v našich předpisech:

„Stavby musí být navrženy a prováděny takovým způsobem, aby zatížení, která mohou na ně působit během výstavby a provozu, nezpůsobila:

- a) zřícení celé stavby nebo její části,
- b) deformace nepřijatelného stupně,
- c) poškození nenosných částí stavby, příslušenství nebo instalovaného zařízení v důsledku deformací nosné konstrukce,
- d) poškození událostí v rozsahu neúměrném původní příčině“ [59].

„Tyto základní podmínky mají být splněny se stanovenou pravděpodobností po dobu „Ekonomicky přiměřené životnosti“ stavby, která je věnována zvláštní pozornost. V dokumentu se uvádí, že ekonomicky přiměřená životnost objektu má být stanovena s ohledem na následující aspekty:

- náklady na návrh, výstavbu a provoz,
- náklady vyvolané překážkami provozu,
- rizika a náklady vyvolané následky poruchy staveb po dobu stanovené životnosti a náklady na pojištění těchto rizik,
- náklady na plánovanou dílčí obnovu,
- náklady na kontrolní prohlídky, ochranu a opravu,
- provozní a správní náklady,

- odstranění stavby,
- hlediska životního prostředí“ [59].

„Ověření platnosti výše uvedených základních podmínek spolehlivosti má vycházet z koncepce mezních stavů ve spojení s metodou dílčích součinitelů spolehlivosti. Předpokládá se použití vhodných výpočetních modelů doplněných v nezbytných případech experimenty. Stejně jako v našich normách se obecně rozlišují dvě základní skupiny mezních stavů:

- mezní stavy únosnosti,
- mezní stavy použitelnosti.

Platnost podmínek spolehlivosti se ověřuje na základě metody dílčích součinitelů spolehlivosti pro zatížení a odolnost konstrukce. Požadovaná úroveň spolehlivosti může být stanovena na základě pravděpodobnostních metod teorie spolehlivosti. Obecné metody teorie spolehlivosti se však často nahrazují zjednodušenými výpočetními postupy nebo konstrukčními pravidly“ [59].

Obsah každé technické normy

Každá zavedená norma ČSN EN Eurokód má svoji národní titulní stranu, národní předmluvu, vlastní text normy (včetně normativních nebo informativních příloh) a národní přílohu. Některé informativní přílohy nemusí být v určité členské zemi CEN používány. Národní volba je v každém Eurokódu povolena v některých ustanoveních prostřednictvím národně stanovených parametrů (national determined parameters NDP).

Národní příloha má obsahovat:

- vyjádření k parametrům určeným pro národní volbu (třídy, hodnoty výslovně specifikované v EN, výběr z možných způsobů řešení apod.),
- specifické údaje z hlediska klimatických a geografických podmínek státu,
- používané postupy, pokud je umožněna jejich volba,
- rozhodnutí o používání informativních příloh,
- odkazy – informace usnadňující používání EN [58].

6.2.2 Historický vývoj tvorby Eurokódů

- 1957 – Přijetí „Římské smlouvy“ o založení EHS (Evropské hospodářské společenství) – článek 95 o vzniku volného obchodu,
- 1970 – Myšlenka vytvořit soubor evropských norem pro navrhování stavebních konstrukcí z různých materiálů je výsledkem dohody několika mezinárodních nevládních organizací působících ve výstavbě (např. IABSE, CIB, RILEM, CEB, FIP, ECCS, JCCS, ISSMFE),
- 1975 – Komise evropského společenství rozhodla o akčním programu tvorby harmonizovaných technických pravidel pro stavební výrobky (Evropská komise rozhodla o přípravě harmonizovaných norem a Eurokódů),
- 1980 – Vznik prvních Eurokódů,
- 1975 až 1989 – Komise přímo řídila tvorbu Eurokódů,
- 1987 – Vydání zákona známého pod názvem „European Single Act“, podle kterého se některé technické překážky volného obchodu a výměny služeb zemí EU mají odstranit široce pojatou harmonizací technických předpisů a pravidel. Na tento zákon navazuje základní dokument vydaný Radou evropského společenství pod názvem „Council Directive“ (Směrnice rady), který se má stát v jednotlivých zemích EU zákonem,

- 1989 – Dohoda mezi Komisí a CEN o mandátech pro tvorbu Eurokódu,
- 1989 – Přijetí Evropské směrnice stavebních výrobků 89/106/EHS (CPD) – Evropský výbor pro normalizaci (CEN) zodpovědný za přijímání harmonizovaných norem a Eurokódů. Uplatňování a používání Eurokódů ve vztahu k základním a hlavním požadavkům na stavbu: **mechanická odolnost a stabilita; bezpečnost při požáru; hygiena, zdraví, životní prostředí; uživatelská bezpečnost; ochrana proti hluku; úspora energie a ochrana tepla** (Interpretační dokumenty ID1 až ID6),
- 1992 až 1998 – Přednormy ENV zveřejněny se směrnými hodnotami (boxed values). Publikování 62 částí Evropských přednorm EN. Označení ČSN P ENV 199x-xx,
- 1998 – Zahájena převádění ENV na EN, DAV ~ 2002–06. Rozhodnutí o konverzi přednorm EN na Evropské normy. Označení ČSN EN 199x-xx,
- 2002 – Dvě první EN 1990 a EN 1991-1 zpřístupněny DAV 2002-04-24,
- 2003 – Doporučení Komise ze dne 11. 12. 2003 o zavádění a používání Eurokódů pro stavební konstrukce a nosné stavební výrobky. Komise v něm doporučuje, aby členské státy zavedly Eurokódy jako vhodný nástroj pro navrhování stavebních konstrukcí, kontrolu mechanické odolnosti dílců nebo kontrolu stability konstrukcí, stanovily národně stanovené parametry pokud možno s využitím doporučených hodnot a oznámily je Komisi, porovnaly národně stanovené parametry mezi sebou a posoudily rozdíly jejich technických dopadů s cílem je vyrovnat, odkazovaly na Eurokódy ve svých národních předpisech pro navrhování a využívaly je pro zadávání veřejných stavebních zakázek, uskutečnily a podporovaly výzkum zaměřený na integraci vědeckotechnického vývoje

do Eurokódů, podporovaly výuku a školení o používání Eurokódů,

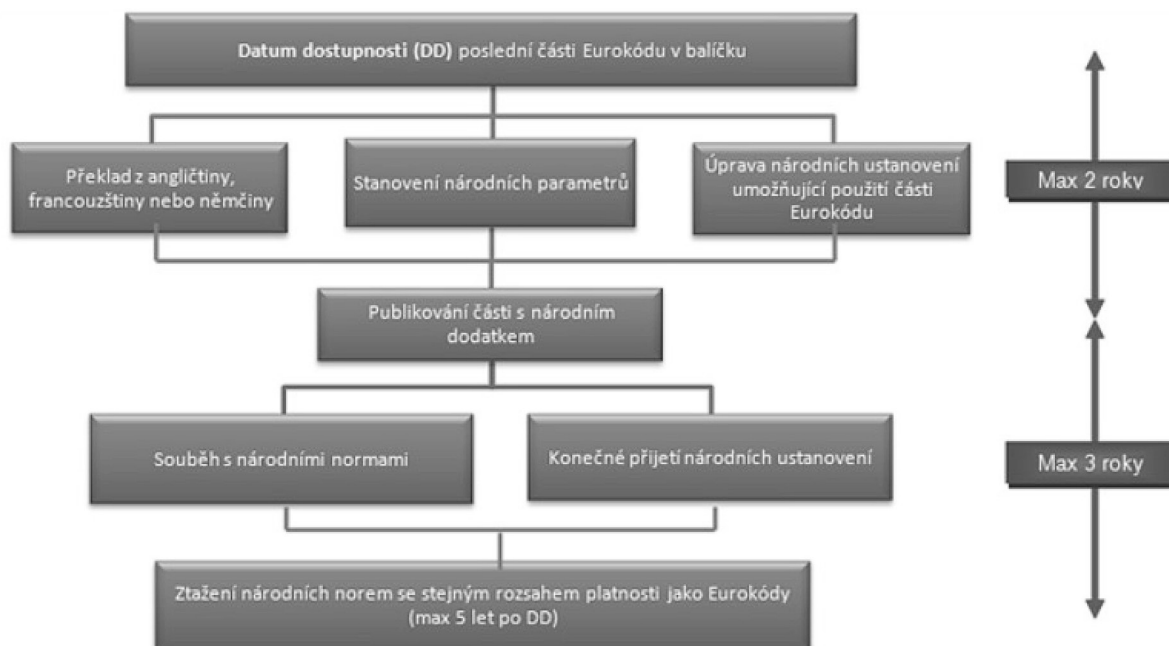
- 2002 až 2007 – Publikováno 58 částí Evropských norem EN [56], [57].

Poznámka: „Evropské hospodářské společenství (EHS) byla mezinárodní organizace existující mezi lety 1958 až 1993, která byla vytvořena, aby podporovala ekonomickou integraci (včetně jednotného trhu) mezi Belgií, Francií, Německem, Itálií, Lucemburskem a Nizozemskem. Smlouva o EHS byla podepsána 25. března 1957 v rámci Římských smluv, které také zakládaly Evropské společenství pro atomovou energii. EHS vzniklo 1. ledna 1958. Na základě Maastrichtské smlouvy se EHS transformovalo do Evropského společenství. To se později, konkrétně 1. listopadu 1993, stalo součástí Evropských společenství, tj. součástí I. pilíře Evropské unie. Po ratifikaci Lisabonské smlouvy Evropská společenství zanikla a právním nástupcem se stala Evropská unie [60].

6.2.3 Postup zavádění Eurokódů

Nyní bude uveden postup zavádění Eurokódů v jednotlivých fázích a následně bude prezentován v názorném diagramu. Jedná se o kompletní citaci z webu Eurocodes (obr. 1):

- „datum zpřístupnění normy: Datum, kdy dodá CEN část Eurokódu standardizačnímu úřadu,
- období překladu: Standardizační úřad přeloží text do národních jazyků. Maximální povolená délka období překladů je 12 měsíců,
- období národní kalibrace: Stanovení NDP (národně stanovených parametrů) v období maximálně 2 roky po DAV. Na konci tohoto období je vydána standardizačním úřadem národní verze části Eurokódu spolu s Národní přílohou,

Obr. 1 – Diagram struktury zavádění Eurokódů – převzato z Eurocodes – Structural Design Software [55].

Fig. 1 – Diagram of the structure of the introduction of the Eurocodes – taken from Eurocodes – Structural Design Software [55].

- *přechodné období: V přechodném období mohou být používány jak Eurokódy, tak i původní národní normy. Toto přechodné období může trvat maximálně 3 roky od vydání části Eurokódu standardizačním úřadem,*
- *zrušení národních norem: Přechodné období souběžné platnosti obou standard končí ve chvíli, kdy standardizační úřad zruší všechny původní národní normy, které nejsou v souladu s Eurokódem. Členské země také musí garantovat, že v zemi budou užívány všechny Části Eurokódu bez výjimky“ [55].*

6.2.4 Postup zavádění Eurokódů v České republice

Povinnost převzetí Eurokódů do soustavy národních norem. Z evropské dohody zakládající přidružení mezi ČSFR na straně jedné a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé (první asociační dohoda, publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 226/1994 Sb.) a z nové asociační dohody uzavřené Českou republikou po rozdělení ČSFR a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy (publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 7/1995 Sb.), vyplynul závazek harmonizovat soustavu národních norem se soustavou evropských norem, tzn. převzít evropské normy do soustavy českých norem v plném rozsahu.

„V technické komisi CEN TC 250 bylo zpracováno celkem devět souborů Eurokódů EN 1991 až EN 1999, z nichž každý pak dále sestává z několika částí (norem). Vzhledem ke složitosti řešené problematiky byly jednotlivé dokumenty vydány nejdříve formou evropských předběžných norem (ENV). Předběžné normy ENV Eurokódy, které byly zpracovány v letech 1992 až 1998, tvořily celkem 62 norem a v České republice byly zavedeny jako ČSN P ENV. Při transformaci předběžných norem ENV na EN Eurokódy bylo numerické číslování upraveno a jejich počet snížen na 58. Od počátku r. 2009 lze v České republice navrhovat stavební konstrukce podle původních ČSN nebo ČSN EN Eurokódů. Zároveň skončila platnost předběžných ČSN ENV Eurokódů. Období souběžné platnosti obou systémů norem má podle pokynů Evropského výboru pro normalizaci CEN trvat do konce března 2010, kdy budou zrušeny národní normy a pro navrhování konstrukcí se budou používat pouze ČSN EN Eurokódy“ [58].

„K datu 31. března 2010 jsou platnými českými technickými normami pro navrhování stavebních konstrukcí pouze Eurokódy – převzaté evropské normy zavedené do soustavy ČSN plus jejich národní přílohy. Konfliktní národní normy byly k uvedenému datu zrušeny. Tato skutečnost byla obšírně probírána a rozebírána nejen těsně před zavedením Eurokódů, ale i těsně po jejich oficiálním přijetí“ [61].

6.2.5 Další rozvoj Eurokódů

Samotný rozvoj Eurokódů musí vycházet z potřeb členských států CEN a Evropské komise. Do budoucna bude vhodné připravit pokyny pro další materiály jako je např. aplikace skla v nosných konstrukcích, pro používání FRP ((vláknový kompozit – vlákny vyztužený polymer – fibre-reinforced plastic či fibre-reinforced polymer) a systém SRP (ocelí vyztužený polymer)) – Konstrukční zpevnění systémem FRP (vlákny vyztužený polymer) a systémem SRP (ocelí vyztužený polymer) na zvýšení smykové pevnosti spojovacích panelů) polymerů a vysokohodnotných betonů. V roce 2010 byl předložen návrh programového mandátu M/466

(rok 2010). Tento návrh uváděl, že nové Eurokódy mají vycházet nejdříve až v roce 2015.

„Programový mandát M/466 se skládá z několika částí, které obsahují deset základních oblastí zájmu členských zemí:

- *hodnocení existujících konstrukcí,*
- *nosné konstrukce ze skla,*
- *zesilování FRP polymery,*
- *membránové konstrukce,*
- *pokyny pro robustnost,*
- *sjednávání a snižování počtu NDP (Nationally Determined Parameter (NDP) – Národně stanovené parametry, pro neuvedené hodnoty (v EN jsou jen symboly), třídy nebo alternativní postupy uvedené v EN),*
- *nové návrhové metody, inovace,*
- *nové požadavky navrhování s ohledem na udržitelnost,*
- *konverze vybraných norem ISO do Eurokódů (pro námrazu a hydraulická zatížení),*
- *zjednodušení některých pokynů v Eurokódech (ve specifických a dobře definovaných případech)“ [64].*

„Důležitým požadavkem na novou generaci Eurokódů je podle rezoluce N 280 vydané komisí CEN/TC 250:

- *zvýšení srozumitelnosti,*
- *zjednodušení vnitřních vazeb mezi Eurokódem,*
- *omezení alternativních aplikačních pravidel,*
- *odstranění pokynů, které mají jen malou využitelnost v praxi“ [64].*

7. ZÁVĚR

V článku se autor pokusil seznámit čtenáře s historickým vývojem technické normalizace převážně na území českých zemí, avšak i v souvislosti s různými politickými změnami v kontextu s celým světem. V příspěvku jsou uvedeny základní pojmy a předpisy související s technickou normalizací na území Československé a České republiky po roce 1949 až do současnosti. Součástí hlavní části je také podkapitola věnující se problematice závaznosti technických norem v daných obdobích (1949–1992 a 1993–2015). Dále jsou uvedeny všechny platné stavební řády a zákony v období let 1949–1992 a 1993–2015 včetně posledních právních aktualizací a změn. Poslední kapitola se zabývá problematikou Eurokódů, jakož to jediných platných evropských norem zabývajících se navrhováním stavebních konstrukcí, které platí i na území České republiky. Tato kapitola byla rozdělena na několik částí, jako jsou např. základní informace, data o schvalování, účel Eurokódů, obsah technické normy, historický vývoj, postup zavádění a další rozvoj Eurokódů.

8. LITERATURA

- [1] Vládní nařízení č. 45/1951 Sb. o technické normalisaci, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [2] Zákon č. 35/1957 Sb. o technické normalisaci, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační

- systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [3] Zákon č. 96/1964 Sb. o technické normalizaci, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [4] Vyhláška úřadu pro normalizaci a měření č. 97/1964 Sb., kterou se provádí zákon o technické normalizaci, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [5] Zákon č. 142/1991 Sb. o československých technických normách, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [6] Zákon č. 22/1997 Sb. o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [7] BÁČOVÁ M.: Jsou či mohou být technické normy závazné? In: *Tepelná ochrana budov*, 1/2010 [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://www.montazokna.cz/_files/file/Downloads/Jsou%20i%20mohou%20b%20t%20technick%20normy%20zvazn.pdf.
- [8] ČSN EN 45020. *Normalizace a souvisící činnosti – Všeobecný slovník*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2007, 48 s. Třídící znak 01 0101.
- [9] VOVES V.: *Výuka technické normalizace: Doprovodný text k prezentacím* [online]. In: Praha: ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ, 2011 [cit. 2015-05-25 a 2015-06-15]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rc=tj&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.acri.cz%2Fuploads%2FCTN-vyukovy_material_UNMZ%2FDoprovodny_text.pdf&ei=NABjVZrcO4bnUuWqgeAJ&usq=AFQjCNFAm0pKEenYLYcXXMzO-ZHTOw923w&bvm=bv.93990622,d.d24.
- [10] PLÍŠTILOVÁ P.: *Jsou technické normy přínosem pro kvalitu?* Bakalářská práce. Fakulta strojního inženýrství Vysokého učení technického v Brně, Ústav výrobních strojů systémů a robotiky. Vedoucí bakalářské práce Alois Fiala, 2012.
- [11] Zákon č. 280/1949 Sb. o územním plánování a výstavbě obcí, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [12] Vyhláška ministerstva stavebního průmyslu č. 709/1950 Ú. l. o podrobnějších předpisech pro pozemní stavby.
- [13] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Historie českého stavebního práva*. [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Pravo-Legislativa/Dalsi-pravni-informace/Historie-ceskeho-stavebniho-prava>.
- [14] Zákon č. 84/1958 Sb. o územním plánování, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [15] Zákon č. 87/1958 Sb. o stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [16] Vyhláška č. 144/1959 Ú. l., kterou se provádí zákon o stavebním řádu, ve znění vyhlášky č. 108/1966 Sb., vyhlášky č. 162/1970 Sb. a zákona SNR č. 131/1970 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [17] Vyhláška č. 153/1959 Ú. l., o územním plánování, ve znění zákona SNR č. 131/1970 Sb., vyhlášky č. 162/1970 Sb., vyhlášky č. 130/1971 Sb., zákona ČNR č. 146/1971 Sb. a zákona SNR č. 159/1971 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [18] Zákon č. 84/1970 Sb. o územním plánování, ve znění zákona SNR č. 131/1970 Sb. a zákona ČNR č. 146/1971 Sb. a zákona SNR č. 159/1971 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [19] Zákon č. 50/1976 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [20] Vyhláška federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj č. 85/1976 Sb. o podrobnější úpravě územního řízení a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [21] Vyhláška federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj č. 155/1980 Sb., kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 85/1976 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [22] Vyhláška č. 83/1976 Sb. o obecných technických požadavcích na výstavbu, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [23] LAJCMANOVÁ S.: *Ochrana práv vlastníků pozemků v územním plánování a územním řízení*. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva. Vedoucí bakalářské práce Milan Pekárek, 2008.
- [24] Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších změn zákonů (změna: 68/2007 Sb., změna: 191/2008 Sb., změna: 223/2009 Sb., změna: 345/2009 Sb., změna: 379/2009 Sb., změna: 227/2009 Sb., změna: 424/2010 Sb., změna: 281/2009 Sb., změna: 420/2011 Sb., změna: 142/2012 Sb., 167/2012 Sb., změna: 350/2012 Sb., změna: 257/2013 Sb., změna: 39/2015 Sb.). In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [25] Vyhláška č. 498/2006 Sb. o autorizovaných inspektorech,

- ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [26] Vyhláška č. 499/2006 Sb. o dokumentaci staveb, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [27] Vyhláška č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [28] Vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [29] Vyhláška č. 503/2006 Sb. o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [30] Vyhláška č. 526/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona ve věcech stavebního řádu, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [31] Vyhláška č. 268/2009 Sb. o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [32] Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [33] Zákon č. 184/2006 Sb. o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [34] Zákon č. 416/2009 Sb. o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [35] Zákon č. 360/1992 Sb. o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [36] Sdělení č. 287/2004 Sb., kterým se vyhlašuje seznam diplomů, osvědčení a jiných dokladů o formální kvalifikaci architekta udělovaných na území Evropské unie a institucí a orgánů, které je vydávají.
- [37] Zákon č. 186/2006 Sb. o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-07-21].
- [38] Sdělení Ministerstva pro místní rozvoj č. 270/2009 Sb., o schválení Politiky územního rozvoje České republiky 2008.
- [39] BAUDYŠ M., HRÁDEK V., ŠTASTNÝ J.: *Technická normalizace nástroj pro zefektivnění národního hospodářství*. 1. vyd. Knihovna kursů ČSVTS. Technická normalizace; Sv. 5. Práce, Praha, 1967, 352 s.
- [40] SKOPAL J., DVORÁK R.: *Technická normalizace*. Vyd. 1. České vysoké učení technické, Praha, 2008, 165 s. ISBN 978-80-01-04140-6.
- [41] Zákon 84/1948 Sb. o závaznosti hospodářských a technických norem, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [42] Nařízení ministra techniky č. 229/1948 Sb., kterým se prohlašuje závaznost některých norem, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [43] Vládní nařízení č. 45/1951 Sb. o technické normalisaci, ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [44] VERNER P.: Dějiny technické normalizace v českých zemích [online]. *Časopis E15*, 27.1.2003 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://euro.e15.cz/profit/dejiny-technicke-normalizace-v-ceskych-zemich-864906>.
- [45] ŠTOUD Z.: *Technická normalizace*. 1. vyd. Trh, právo, společnost; Seš. Čís. 9. ABF, Praha, 1992, 84 s.
- [46] Ústav územního rozvoje. Portál územního plánování. Stavební zákon a prováděcí předpisy. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. 2014 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/pravni-predpisy/stavebni-zakon-a-provadeci-predpisy.asp>.
- [47] ÚNMZ – Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Historie národní normalizace [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.unmz.cz/urad/historie-narodni-normalizace>.
- [48] Vládní nařízení č. 46/1957 Sb. o technické normalisaci, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [49] Směrnice předsedy Státního úřadu pro vynálezy a normalisaci č. 79/1958 Ú.l. o vykládání návrhů státních norem a podávání připomínek k těmto návrhům, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [50] Vyhláška Úřadu pro normalizaci č. 156/1960 Sb., kterou se vyhlašuje nový druh technických norem (oborové normy), ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [51] Zákon č. 632/1992 Sb. kterým se mění zákon č. 142/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2015-06-15].
- [52] Hasičský záchranný sbor České republiky. Závaznost českých technických norem (ČSN). Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. [online]. 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/zavaznost-ceskych-technickyh-norem-csn.aspx>.
- [53] Nález Ústavního soudu ze dne 26. května 2009 ve věci

- návrhu na zrušení vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, a alternativního návrhu na zrušení některých ustanovení vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, Stav: Účinný, Účinnost od: 31.7.2009. Dostupné z: <http://www.zakony.cz/zakony/2015/1/zakon-241-2009-Sb-nalez-ustavniho-soudu-ze-dne-26-kvetna-2009-ve-veci-navrhu-na-zruseni-vyhlasky-c-23-2008-sb-o-te-SB2009241/>.
- [54] KARFUS M.: Úvodní přednáška – Mikulov, 3.IV.2008, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Praha [online]. Mikulov, 3.IV.2008 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.download.mpo.cz/get/34084/38233/438583/priloha001.doc>.
- [55] Eurocodes – Structural Design Software. *O Eurokódech*. [online]. [cit. 2015-06-17]. Dostupné z: http://www.eurocodes-online.com/cs_CS/cs/home_cs.html.
- [56] HOLICKÝ M.: Přednáška – *Tvorba a zavádění Eurokódu*, ČVUT Praha, Praha [online]. Mikulov, datum neuveden [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://web.cvut.cz/ki/710/pdf/tvorba_en.pdf.
- [57] MAREK P.: Přednáška – *Současný stav v navrhování konstrukcí – Eurokódy*, Seminář: Stavební veletrh, Brno 14.4.2010, organizace TÜV SÜD Czech s.r.o. [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: www.energetickyregion.cz/..akce/1331800884cs_8_22_eurokody.pdf.
- [58] BAČÁKOVÁ M.: PRÁVNÍ PŘEDPISY ES Pro stavební výrobky. *České stavebnictví: odborný časopis pro stavebnictví*. Zpracovala Ing. Marie Bačáková – říjen 2009 [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.ceskestavebnictvi.cz/rubrika.html?sk=0&k=14&l=1>.
- [59] BROŽ P.: *Současné trendy standardizace, dokumentace a uplatnění stavebních ocelových konstrukcí*. ČVUT Kloknerův ústav, Šolínova 7, 166 08 Praha 6, ČR. [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://konsys-t.tanger.cz/files/proceedings/metal_00/papers/302.pdf.
- [60] Evropské hospodářské společenství (EHS). *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online]. 2001 – [cit. 2015-07-23]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A9_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A9_spole%C4%8Denstv%C3%AD.
- [61] ČKAIT – Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. *Postavení Eurokódů v českém a evropském právu a v technické normalizaci*. [online]. [cit. 2015-07-21]. Dostupné z: <http://www.ckait.cz/content/postaveni-eurokodu-v-ceskem-evropskem-pravu-v-technicke-normalizaci>.
- [62] Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Prozatímní dohody o obchodu a otázkách s obchodem souvisejících mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou na jedné straně a Evropským hospodářským společenstvím a Evropským společenstvím uhlí a oceli na straně druhé a protokolů k ní – č. 226/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [63] Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé – č. 7/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: *BECK-ONLINE* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck ČR [vid. 2015-07-21].
- [64] MARKOVÁ J.: Současný postup zavádění Eurokódů a perspektivy dalšího rozvoje. *České stavebnictví: odborný časopis pro stavebnictví* – text: Jana Marková – číslo: 01/11 [online]. [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: http://www.casopisstavebnictvi.cz/soucasny-postup-zavadeni-eurokodu-a-perspektivy-dalsiho-rozvoje_N4062.